

DZIAŁ III

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 I 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603) wprowadzono nowy zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2014 aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 16 XI 2014 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 IV 2010 r. (Dz. U. Nr 82, poz. 537).

4. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz samorządowych kolegiach odwoławczych.

1) Do **administracji państwowej** zalicza się:

- a) naczelne i centralne organy administracji łącznie z pracownikami zatrudnionymi w ich placówkach zagranicznych:
- instytucje naczelne i centralne (np. Sejm, Senat, Urząd Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne),
- terenowe organy rządowej administracji specjalnej (np. izby i urzędy skarbowe, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, regionalne izby obrachunkowe, oraz do 2010 r. gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych);
- b) terenowe organy administracji rządowej ze-spolonej: urzędy wojewódzkie, jednostki

CHAPTER III

ADMINISTRATIVE DIVISION AND TERRITORIAL SELF-GOVERNMENT

General notes

1. On 1 I 1999 a new fundamental three-tier territorial division of the country (Journal of Laws No. 96, item 603, dated 24 VII 1998) was introduced, the entities of which are: gminas, powiats and voivodships.

The gmina is the basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary entities in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organization and scope of activity is outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. Term of presidents, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, counting from the day of election.

3. The demographic and professional characteristic of councillors in local self-government entities is based on reporting results for 2014, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 16 XI 2014 elections.

The grouping of councillors of organs of local self-government entities by groups of professions is made on the basis of the classification of professions and specialities for needs of labour market introduced by a decree of the ministry of Labour and Social Policy, dated 27 IV 2010 (Journal of Laws No. 82, item 537).

4. Presented information concerning **public administration** involves employment and wages and salaries in the state administration, local self-government administration and self-government appeal councils.

1) State **administration** comprises:

- a) principle and central organs of administration including the personnel employed in their foreign entities:
- principle and central institutions (e.g., Sejm, Senate, Office of the President, ministries, central offices),
- territorial organs of non-combined government administration (e.g., fiscal and customs chambers and offices, district work inspectorates, statistical offices, regional chambers of audit and until 2010 auxiliary units of budgetary units);
- b) territorial organs of combined government administration: voivodship offices, auxiliary

pomocniczej działalności usługowej (np. inspektoraty: inspekcji handlowej, nadzoru budowlanego, weterynarii, farmaceutyczne, ochrony środowiska, ochrony roślin i nasiennictwa oraz urzędy ochrony zabytków i kuratoria oświaty);

c) niektóre agencje państwowe (np. Agencję Rezerw Materiałowych, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości oraz od 2009 r. Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) oraz jednostki pomocnicze administracji państwowej wraz z oddziałami regionalnymi.

2) Do **administracji samorządu terytorialnego** zalicza się:

a) gminy i miasta na prawach powiatu:

- urzędy gmin i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. jednostki usług komunalnych oraz od 2009 r. zarządy dróg),
- urzędy miast na prawach powiatu i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej oraz od 2009 r. zarządy dróg);

b) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. urzędy pracy, zarządy dróg);

c) województwa, tj. urzędy marszałkowskie i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne np. urzędy pracy, zarządy melioracji i urzędów wodnych oraz od 2009 r. zarządy dróg).

3) **Samorządowe kolegia odwoławcze** są organami właściwymi do rozpatrywania m.in. odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia jednostek samorządu terytorialnego.

5. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach w administracji państwowej nie uwzględniają wynagrodzeń osób zatrudnionych w placówkach zagranicznych.

service entities (e.g., inspectorates of: trade, construction supervision, veterinary, pharmaceutical, environmental protection, plant protection and seed production as well as monument preservation offices and school superintendent's offices).

c) *some state agencies (e.g., Material Reserves Agency, Polish Agency for Enterprise Development and since 2009 Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture) and auxiliary entities of state administration with regional units.*

2) **Local self-government administration** comprises:

a) *gminas and cities with powiat status:*

- *gmina offices and auxiliary service entities (e.g., municipal service entities and since 2009 public road boards),*
- *offices of cities with powiat status and auxiliary service entities (e.g., geodetic and cartographic documentation centres and since 2009 public road boards);*

b) *powiaty, i.e., powiat starost offices and auxiliary service entities (e.g., labour offices, public road boards);*

c) *voivodships, i.e., marshals' offices and voivodship local government organizational entities (e.g., labour offices, drainage and water facility boards and since 2009 public road boards).*

3) **Local government appeal councils** are bodies competent for examining, *inter alia*, appeals against concluding decisions, complaints against procedural decisions of local government units.

5. *Data concerning average wages and salaries in the state administration do not include wages and salaries of persons employed in entities abroad.*

TABL. 1 (30). JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWÓDZTWA

Stan w dniu 31 XII

ADMINISTRATIVE UNITS OF VOIVODSHIP

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Powiaty	13	13	13	13	<i>Powiats</i>
Miasta na prawach powiatu	1	1	1	1	<i>Cities with powiat status</i>
Gminy	102	102	102	102	<i>Gminas</i>
miejskie	5	5	5	5	<i>urban</i>
wiejskie	72	71	70	70	<i>rural</i>
miejsko-wiejskie	25	26	27	27	<i>urban-rural</i>
Miasta	30	31	32	32	<i>Towns</i>
Miejscowości wiejskie	2543	2821	2493	2490	<i>Rural localities</i>
Sołectwa	2128	2131	2131	2132	<i>Village administrator's offices</i>

TABL. 2 (31). GMINY W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII

GMINAS IN 2016

As of 31 XII

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem <i>Total</i>	O powierzchni ^a Area ^a							300,0 km ² i więcej <i>and more</i>
		5,0— —19,9	20,0— —49,9	50,0— —99,9	100,0— —149,9	150,0— —199,9	200,0— —249,9	250,0— —299,9	
OGÓŁEM	102	-	4	39	42	9	6	2	-
TOTAL									
2500— 4999	29	-	-	17	11	1	-	-	-
5000— 7499	22	-	-	8	11	3	-	-	-
7500— 9999	16	-	1	6	8	1	-	-	-
10000— 14999	18	-	-	7	7	4	-	-	-
15000— 19999	7	-	-	-	4	-	2	1	-
20000— 39999	6	-	1	-	-	-	4	1	-
40000— 99999	3	-	2	1	-	-	-	-	-
100000—199999	1	-	-	-	1	-	-	-	-
200000 i więcej <i>and more</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-

^a Nie wystąpiły gminy o powierzchni poniżej 5,0 km² oraz o liczbie ludności poniżej 2500.

^a Gminas with area below 5,0 km² or population below 2500 did not appear.

TABL. 3 (32). POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII

POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS IN 2016

As of 31 XII

GRUPY POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area							
		poniżej below 50,0 km ²	50,0— —99,9	100,0— —299,9	300,0— —499,9	500,0— —999,9	1000,0— —1499,9	1500,0— —1999,9	2000,0 km ² i więcej and more
OGÓŁEM TOTAL	14	-	-	1	2	8	2	-	1
Poniżej 50000 Below	3	-	-	-	1	2	-	-	-
50000— 74999	3	-	-	-	-	3	-	-	-
75000— 99999	5	-	-	-	1	2	2	-	-
100000—149999	1	-	-	-	-	1	-	-	-
150000—199999	1	-	-	1	-	-	-	-	-
200000 i więcej and more	1	-	-	-	-	-	-	-	1

TABL. 4 (33). RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII

COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES IN 2016

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu city councils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódz- kiego voivodship regional council	
OGÓŁEM TOTAL					
OGÓŁEM	1577	25	259	30	TOTAL
w tym kobiety	406	6	46	4	of which women
WEDŁUG WIEKU BY AGE					
18—29 lat	38	-	-	-	18—29 years
30—39	249	6	25	5	30—39
40—49	414	6	57	8	40—49
50—59	495	4	95	11	50—59
60 lat i więcej	381	9	82	6	60 and more

a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu.

a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status.

TABL. 4 (33). RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2016 R. (dok.)

Stan w dniu 31 XII

COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES IN 2016 (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu city councils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódzkiego voivodship regional council	

WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA
BY EDUCATIONAL LEVEL

Wyższe	577	23	199	26	Tertiary Post-secondary and secondary
Policealne i średnie Zasadnicze zawodowe	602	2	46	2	Basic vocational
Gimnazjalne i podstawowe	351	-	12	2	Lower secondary and primary
	47	-	2	-	

WEDŁUG GRUP ZAWODÓW ^b
BY OCCUPATIONAL GROUPS ^b

Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	77	12	115	24	Managers
Specjaliści	288	11	64	6	Professionals
Technicy i inny średni personel	196	-	14	-	Technicians and asso- ciate professionals Clerical support
Pracownicy biurowi	157	1	23	-	workers
Pracownicy usług i sprzedawcy	158	1	7	-	Service and sales workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	432	-	29	-	Skilled agricultural, forestry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	103	-	1	-	Craft and related trades workers Plant and machine
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	93	-	3	-	operators, and assemblers
Pracownicy przy pra- cach prostych	23	-	-	-	Elementary occupations
Siły zbrojne	3	-	-	-	Armed forces occupations

^a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 93; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

^a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status. ^b See general notes, item 3 on page 93; in the division by occupational groups, data do not include unemployed, not working and studying councillors; retirees and pensioners are classified by performed occupation before taking retirement.

TABL. 5 (34). ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ
PAID EMPLOYMENT, WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION

	2005	2010	2015	2016	2005	2010	2015	2016	
WYSZCZEGÓLNIENIE	przeciętne zatrudnienie <i>average employment</i>				przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ^a w zł <i>average monthly gross wages and salaries^a in zł</i>				SPECIFICATION
OGÓŁEM	11518	13843	13658	13459	2581,18	3487,23	4062,43	4321,75	TOTAL
w tym:									<i>of which:</i>
Administracja państwowa	3455	3718	3746	3529	3020,87	3978,91	4141,68	4737,81	<i>State administration</i>
Administracja samorządu terytorialnego									<i>Local self-government administration</i>
gminy i miasta na prawach powiatu	5420	6707	6218	6161	2448,00	3150,30	3927,22	4093,54	<i>gminas and cities with powiat status</i>
powiaty	2227	2483	2625	2637	2146,07	3252,52	3868,47	3963,79	<i>status powiats</i>
województwo	395	912	1043	1106	2826,12	4478,97	4993,09	5035,76	<i>voivodship</i>

^a Patrz uwagi ogólne działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych”, ust. 2 na str. 178.

^a See general notes to the chapter “Wages and salaries. Social security benefits”, item 2 on page 178.